

še slike Stjepana Radića, znanega politika in publicista Dinka Šimanovića in mnogih drugih literatov, ki so letos sodelovali pri "Matici Hrvatski". — Med pesnimi se po samorastnosti izraževanja in brezobzirnosti mišljenja odlikujejo pesmi P a s t u š k i n a, po ljubeznivosti pa Golarjeve. V prozi gre prvo mesto Pušljevi črtici "V zimski krajini"; zdi se, da imamo malo takih slik, polnih občutja in obenem misli. Frapira pa Marije Skalovske "L e p a V i d a". — Listek "Slovanov" je jako informativen.

Srednješolski vestnik.

** Generalni štrajk srednješolskih dijakov v vseh hrvatskih deželah. Na Sušaku so provocirali dijaški štrajk vladni organi. V nedeljo, 3. t. m., so bile demonstracije, ker niso bile dovoljene javne skupščine. Pri teh demonstracijah je bilo tudi nekaj dijakov. Žandarji so razgnali demonstrante in ti so pobegnili na Trsat. Od tam so se v noči mirno vračali domov, žandarji pa so nekatere vlovili in aretirali po nalogu okrajnega predstojnika barona Zmajića, ki je baje naročil, da se naj aretirajo najbolj dijaki. Aretirane je naznanil gimnazijskemu ravnateljstvu in obenem javil v Zagreb vladi, da so dijaki uprizorili izgrede. Vlada je poslala nadzornika k preiskavi. Dijaki so se bali, da bodo izključeni oni, ki so bili aretirani. Ker aretirani niso nič več zakrivali kakor drugi dijaki, ki so bili na ulici, so vsi izjavili, da so vsi enako krivi in zahtevali enako kaznen za vse. Ker jim nadzornik tega ni obljubil, so stopili v štrajk. Dne 11. t. m. zvečer so zborovali delegati srednješolcev v Zagrebu ter proglasili štrajk srednješolcev v Hrvatski, Slavoniji, Dalmaciji, Istri, Bosni in Hercegovini. Dne 12. t. m. je nastopil generalni štrajk.

** Novo gimnazijsko poslopje v Gorici. Vlada se je odločila za nakup Formentinijeve palače v ulici "Ponte nuovo", ki je last grofa Alfreda Coroninija, v svrhu, da se zidava na obširnem prostoru, ki je združen z imenovano palačo, novo gimnazijsko poslopje, kjer bo obilo in jako primerne prostora tudi za igrišče. Z zgradbo novega gimnazijskega poslopja nameravajo pričeti, ako bo le mogoče, že v letošnji jeseni, najpozneje pa drugo leto. Ni izključeno pa, da bi se tam ne zgradila tri poslopja, in sicer eno za slovensko, drugo za italijansko in tretje za nemško gimnazijo. Sedanja palača se bo istotako porabila v šolske namene, bodisi za knjižnico, za kabinete itd. Vlada je imela srečno roko, da se ji je posrečilo kupiti stavbišče za gimnazijska poslopja na tako primerne prostoru.

** Iz srednješolske službe. Za suplenta na I. državni gimnaziji v Ljubljani je imenovan Josip Koletič. — Naučno ministrstvo je izjemoma dovolilo, da se sme porabiti telovadni učitelj Evgen Sajovic kot telovadni asistent brez plače na eni ljubljanskih srednjih šol. Evgen Sajovic dobi telovadbo na II. državni gimnaziji. — Učiteljski kandidat Venceslav Kalan je imenovan za suplenta na državni realki v Idriji.

Politiški pregled.

* Važni sestanki vladarjev. Iz Rima poročajo: Kralj Viktor Emanuel odpuje 21. t. m. v Benetke, kjer se vrši sestanek kraljevega kralja z nemškim cesarjem. S kraljem potujeta v Benetke ministrski predsednik Giolitti in minister zunanjih zadev San Giuliano. Ta sestanek bo toliko večje važnosti, ker se pred tem sestankom sestaneta na Dunaju cesar Viljem in cesar Franc Jožef. — Kakor poročajo iz Peterburga, obišče angleški kralj Jurij ruskega cara tekom meseca aprila. Angleškega kralja bodeta spremljala kraljica Marija in princ waleski.

* Poslanska zbornica. Govoril je ljubljanski poslanec Ravnihar in navedel pritožbe Slovencev zaradi sistema justičnega ministra, ki hoče Slovence raznaroditi na Kranjskem, Koroškem in Štajerskem. — Dr. Ravnihar je tudi omenil, naj bi Italijani v Avstriji skupno s Slovenci nastopili proti germanizaciji. — Zbornica je nadaljevala draginjsko razpravo. — Koncem seje je odgovarjal finančni minister dr. vitez Zaleski na interpelacije dovoljenja vlade za sprejetje novih akcij od strani orožarske delniške družbe.

* Zgodovinski dan. Dne 9. marca 1712 je priznal hrvatski sabor soglasno in neodvisno od ogrskih stanov tudi ženskim potomcem habsburške vladarske rodovine pravico do nasledstva na prestolu. Hrvatje so bili torej prvi, ki so sprejeli pragmatično sankcijo. Češki in nižjeavstrijski deželni stanovji so jo priznali šele leta 1720, ogrski pa leta 1722, drugi deželni stanovji pa vsi do leta 1724. In dne 6. decembra 1724 je bila proglašena pragmatična sankcija kot temeljna državna postava, ki določuje, da so avstrijske dežele nedeljive in da prihaja vladarstvo, če izumrejo moški člani vladarske rodovine, tudi na ženske. Tako je nastopila po smrti Karla VI., Marija Terezija vlado v habsburških deželah.

* Dopolnilna deželnozbornska volitev v Istri. Dne 4. t. m. se je vršila v voloskopoljarskem okraju deželnozbornska dopolnilna volitev. Namesto odstopivšega dr. Cervarja je bil deželni poslanec izvoljen tržaški odvetnik dr. Brncić.

* Tridesetletnica kraljevine Srbske. Dne 6. t. m. je Srbija slavila tridesetletnico proglašenja za kraljevino. — Srbska akademija znanosti je imela tem povodom svečano akademijo.

* Proporcionalna volilna pravica v Bolgariji. Sobranje je sprejelo zakonski načrt o proporcionalnem zastopstvu.

Kranjske vesti.

—r— Novo šolsko poslopje bodo gradili letos v Mavčičah pri Kranju. Stavbišče je že tri leta kupljeno, pa zaradi ukrepa deželnega odbora se poslopje dozdej ni moglo graditi. Sola — enorazrednica — šteje dozdej 170 šoloobveznih otrok. Ker se razširi zdaj v dvorazrednico, se število porazdeli.

—r— Iz seje c. kr. okraj. šol. sveta v Radovljici dne 12. svečna 1912. Predsednik naznanja, ktere zadeve so se predsedstvenim potom rešile. — Odobri se račun c. kr. okr. šol. sveta za l. 1911 v skupnem znesku 1050 K in sicer za okraj. učit. konferencijo se je izdalo 647.40 K in za okraj. učit. knjižnico 402.60 K. — Sprejme se tudi proračun te korporacije za l. 1912, kjer znašajo skupni stroški 1100 K in sicer za okraj. učit. konferencijo 650 K za okraj. učit. knjižnico 450 K. — Priznavajo se sledeče petletnice: Nadučitelju Fr. Fleretu Kranjska gora I. provizorična petletnica od 1. jun. 1911. — Učitelju Mih. Salbergerju, Jesenice II. st. doklada od 1. dec. 1911. — Učiteljici R. Salberger, Jesenice II. od 1. svečna 1912. — Učiteljici M. Huthovi, Radovljica V. od 1. jan. 1912. Nadučitelju Fr. Jegličju, Dovje VI. od 1. jan. 1912. — Nadučitelju J. Slapšaku, Radovljica III. od 1. svečna 1912. — Ugodno se rešita dve prošnji za denarno podporo. — Jeseniške šol. razmere so naravnost vnebovpijoče. Pazširjenje tam. šole se ni premaknilo niti korak dalje, kljub postavnost sprejetim sklepom. C. kr. okr. šol. svet je soglasno sklenil, da ostaja pri svojih prvotnih sklepih in predlaga, da naj se privatnih pritožb ne vpošteva. — Sestavi se temopredlog za nadučiteljsko mesto na Boh. Belj. Slednjič se odobri 9 proračunov in potrdi 7 računov posameznih krajnih šol. svetov. —a.

—r— Iz Šent Jerneja nam pišejo: Oprostite, da tudi iz našega kraja kaj novic sporočam. Na pustno nedeljo je dal naš župan gosp. Ivan Repsel dvema svetovalcema nesti krasno diplomu, ki je bila v Ljubljani izdelana, okvirje pa je kaj umetno izdelal tukajšnji podobar gosp. Josip Hudokin, dvema častnima občanoma, t. j. gosp. Antonu Lesjaku in g. Francetu Bambiču. Prvo postno nedeljo ob eni uri popoldne sta pa dva svetovalca z gosp. županom prinesla diplomu drugima dvema častnima članoma t. j. tov. Janezu Sajetu in Andreju Grabnerju. Na vsch štirih diplomah je začetek besedila enak, le zasluge so pri vsakem drugače navedene: Naj se oprost, da le en slučaj navedem, in sicer kako je besedilo natisnjeno za nadučitelja Sajeta: "Občinski odbor občine Št. Jernej je v svoji seji dne 21. januarja 1912 soglasno imenoval preblagorodnega gospoda Ivana Sajeta, nadučitelja v pokojni itd., v priznanje za zasluge, ki si jih je pridobil za občino kot dolgoletni vzgojitelj tukajšnje mladine, osobito na polju socialne vzgoje, zlasti ker se zdaj v pokoji z isto vnemo deluje, svojim častnim občanom.* Ko so vsakemu diplomu na dom prinesli, je gospod župan, kazaje na diplomu, v lepem govoru vsakega počastil, in nadučiteljevo krasno diplomu sam na zid v sobi obesil. — Zahvalil se je tudi nadučitelju za vse lepe nauke, ki jih je kot njegov bivši učenec prejel, ravnotako tudi vsi razen enega odbornika. ki so vsi učenci osivelega starega nadučitelja. Ginjen in solznih oči se je starček, 77 letni tov. nadučitelj Ivan Saje zahvalil za izkazano odlikovanje, ker ta čast to odlikovanje tudi vse te počasti, ki so izprevideli, da so bili nauki, ki jih je nadučitelj učil, pravi in koristni. Še bolj ga je to odlikovanje veselilo, da se niso bali stroškov za diplomu, ker pred desetimi leti, ko je bil upokojen, jih je bilo mnogo tudi za to odlikovanje, vendar je imel eden pomisleke in rekel: "Ko ne bi nič stalo! Mu pa dajmo pismeno pohvalo in zahvalo", kar so bili tudi naredili. Sedanja odborniki se pa tega niso prav nič ustrašili in so častno izvršili to odlikovanje. Pri vsakem odlikovanju so potem z dobro dolenskim kapljico to lepo in ginljivo slavnost, oziroma odlikovanje zaključili ter tudi lepe govore in napitnice govorili. Lepe besede so se čule v zahvalo županu, svetovalcem, odbornikom in sploh celi občini, ki zna tako ceniti in odlikovati svoje zaslužne moze! Čast in slava jim!

—r— Iz Tržiča nam pišejo: V nedeljo dne 10. t. m. smo imeli v šoli zopet roditeljski sestanek. Bil pa je posebnost, kakršnih nismo bili vajeni dosedaj. Stopili

smo v lepo okrašen sobo II. razreda. Po pozdravnem govoru tov. nadučitelja so učenci zapeli nekaj narodnih pesmi. Nato so se vrstile razne deklamacije malčkov iz I. razreda, nato petje in deklamacije II. in III. razreda. — Starši, kakor prijatelji šole, ki jih je bila prostorna soba natlačena (gotovo nad 300) so bili najboljše volje. Posebno nam je ugajal dvospjev: "Oba junaka", zbor: "Črni kos", težka deklamacija: "Jeftejeva prisega", kakor naivna: "Za počen groš" in ljubka: "Domovini", male deklice I. razreda. — Po končanem tri četrt ure trajajočem vzpredu nam je predaval tov. nadučitelj Skulj znanu L. Stiasnega potovanje: "Iz Tangera v Trst". Veliko pozornost je zbujala bikoborba in potres v Mesini. — Veseli smo se razšli v zavesti, da dela naše učiteljstvo tako, kakor to zahteva korist mladine. Veseli pa tudi, ker smo se prepričali, da obili trud ni zaman.

—r— Iz ljudskošolske službe. Za učitelja in voditelja na enorazrednici v Osilnici v kočevskem okraju je imenovan Franc Povše, za provizoričnega učitelja na štirirazrednici v Raki je imenovan zdaj suplent v Krškem Alfonz Završnik, namesto obolele učiteljice Romih-Schmidingerjeve v Krškem pa volonterka Friderika Povh. Suplentinja Ana Colnar v Orehovičih je imenovana za provizorično učiteljico na dvorazrednici v Št. Vidu pri Žilcah. Prov. učitelj v Rovtuh Metod Požar je imenovan za učitelja in voditelja na Ostrožnem brdu, prov. učitelj Iv. Vadnjal v Knežaku za učitelja in voditelja na dvorazrednici v Premu, prov. učiteljica v Vipavi Justina Suša za učiteljico v Knežaku Josipa Ambrožič kot prov. učiteljica na paralelnem oddelku ljudske šole v Vipavi in absolvirana kandidatinja Marijana Potočnikova za prov. učiteljico v Nadanjem selu. Okrajni šolski svet v Krškem je uvedel zaradi boleznih učiteljice Ivane Mesec v Črneči vasi ekskurendni pouk in prestavil tja učiteljico iz Kostanjevice Angelo Kuhelj. Začasna učiteljica Teodora Truger v Gor. Mozlju je bila imenovana na enako službo v Lienfeldu. Mesto obolele učiteljice Marije Tomc je bila imenovana Marija Kromar za suplentinjo v Ribnici. Namesto obolele učiteljice Gabrijele Erker-Jereb je bila imenovana za suplentinjo v Stari Loki Elizabeta Hönigmann. Dosedanji suplent Franc Samec je bil imenovan za časne učitelja v Selah, okraj Novo mesto. Namesto obolele učiteljice Terezije Ambrožič je imenovana dosedanja začasna učiteljica v Št. Rupertu Jožefa Jager za suplentinjo v Čatežu. Za začasnega učitelja v Leskovcu je imenovan dosedanji začasni učitelj Maks Kovarič. Bivša začasna učiteljica v Trsteniku Marija Sajovic je imenovana na enako mesto na Bohinjski Belj. Provizorični učitelj na Plani Pavel Podobnikar je imenovan za učitelja in voditelja na dvorazrednici v Rovtuh, provizorična učiteljica v Dobrovi G. Ušeničnik pa je imenovana za učiteljo-voditeljico na enorazrednici v Peči v kamniškem okraju. Na ljudski šoli v Spodnji Šiški se zaradi prenapolnjenosti ustanovi v drugem razredu še ena paralelka.

Štajerske vesti.

—š— Laško. V šoli na Razborju ob Savi je že leta in leta otrok za trirazrednico, a šola je še vedno enorazredna. Ravno tako je pri Sv. Miklavžu nad Laškim. Šola v Lokavcu je pa najlepša satira na šolske zakone in kaže jasno kulturno sliko tega črnega kraja!

—š— Slovenska šola na Muti je zaradi škrlatice do velike noči zaprta.

—š— Učiteljska imenovanja. Deželni šolski svet je imenoval provizoričnega učitelja v Št. Janžu na Dravskem polju Jožefa Goloba za definitivnega učitelja na Vuzenici; nadučitelja Štefana Firma v Podbrdu poleg Tolmina na Gorškem za nadučitelja v Oslisju; provizoričnega učitelja Janeza Womerje v Čadramljah za definitivnega istotam in provizoričnega učitelja v Petrovčah Ciril Preglja za definitivnega učitelja istotam. Začasno upokojena učiteljica Olga Brađaškova ostane še nadalje v začasnem pokoji.

Goriške vesti.

—g— Učiteljsko vprašanje v deželnem zboru dne 2. t. m. Točka o šolskem vprašanju je morala nazaj v deželni odbor, ker je klerikalni slovenski poslanci niso hoteli sprejeti. — Glede učiteljskih plač, ki so se obravnavale nazadnje, se je doseglo sporazumljenje tako, da dobe učitelji stanarino všteto v pokojnino. Drugo je ostalo vse pri starem. To je pač najceneje!

—g— Josipina Reinöhl, roj. Suhadolnik f. V nedeljo popoldne je zatisnila svoje trudne oči gospa Josipina Reinöhl na svojem domu v Gorici na Solkanski cesti št. 24. Po daljšem bolehanju se je preselila v starosti 68 let na oni svet. Malokdo je poznal to slovensko ženo, v čije prsij se bilo toplo slovensko srce, veselo se slovenskega napredka v Gorici. Tam nedaleč od njenega stanovanja se je dvignilo lani poslopje Družbe sv. Cirila in Metoda, v ka-

terem je ljudska šola z vrtcem. Blaga pokojnica se je veselila nove šole in te šole se je spomnila tudi pred svojo smrtjo, zapustivši svoje imetje podružnici družbe sv. C. in M. v Gorici in sicer naj se porabi denar za vzdrževanje tako potrebne otroškega vrta. Spomnila se je v svoji oporoki poleg vrta tudi nekaterih narodnih društev. Vrtec dobi okolo 12.000 K. — Pokojna rodoljubka je bila rojena Ljubljankanka. Poročena je bila z Nemcem, ostala pa je vedno zvesta Slovenka in kot taka si je postavila lep spomin v otroškem vrtcu Ciril-Methodove družbe na Blanci v Gorici. — Pogreb je bil v torek popoldne. Pokopali so jo v Solkanu. Časten spomin bodi vrli slovenski ženi in mirno naj počiva v slovenski zemlji v Solkanu!

Tržaške vesti.

—t— Tržaško šolsko vprašanje. Te dni se je državni poslanec dr. Rybař mudil na Dunaju, kjer je imel prilike razgovarjati se z naučnim ministrom, ki je ponovno opozoril na naše pereče šolsko vprašanje. Posebno je dr. Rybař z ozirom na podržavljenje italijanskih občinskih srednjih šol in na predstoječa razpravljanja italijanskega vseučiliškega vprašanja v proračunskem odseku urgiral rešitev naše ga šolskega vprašanja. Opozarjal je ministra posebno na to, da je dosedanji tempo podržavljenja učiteljev na Ciril-Methodovi šoli prepočasen; to še posebno z ozirom na dejstvo, da število slovenskih otrok narašča v vedno večjem številu. Minister je odgovoril, da se vlada zanima za vprašanje slovenskega šolstva v Trstu in je obljubil, da bo vlada posvečala pozornost temu vprašanju.

—t— Prvi roditeljski sestanek prirediteljstvo ljudske šole na Katinari v nedeljo 24. t. m. ob 3. popoldne. Šolski voditelj Ciril Valentič predava "O pomenu roditeljskih sestankov", učitelj Alojz Bukovec pa "O vzgoji sploh".

Koroške vesti.

—k— Šolski štrajk v Selih na Koroškem. Iz Sel na Koroškem pišejo: Toliko nas je stala šola, sedaj nam hočejo v nji pa še otroke pobiti in uničiti, tako jadikujejo že nad 3 mesece ubogi Selani in iščejo zastoj pomoči pri krajnem šolskem svetu in pri županstvu. Kaj pa se dogaja? V Selah obstojita dva različna razreda, nemški z 15 otroki, slovenski z 100 otroki! V nemškem razredu poučuje nadučitelj Ottowitz za plačo 2000 kron 15 otrok, na slovenskem je pa nastavljen provizorična učna oseba s plačo — kakor je za to odredjena. S početkom šolskega l. 1911/12 je bil nastavljen v slovenskem razredu 29letni mladič, ki je iz doslej neznanega vzroka začel z otroki nečloveško ravnanje; kakor se sliši, ni pustil otrokom k potrebi, tako da so morali malo potrebo pod šolsko klopjo, veliko istotako pod klopjo ali pod varstvom obleke opraviti. Poleg tega so bili s tepejem, suvanjem, lasanjem in brcanjem tako mučeni, da so otroci vsi obupani in se ne upajo v šolo. Na ta način se hočejo starši prisiliti, da bi dali otroke v nemški razred Ottowitzu, pod čigar šolskim vodstvom se to dogaja; da bi namreč napolnili nemški razred in s tem rešili Ottowitzu. Ker je mučenje naraščalo, so bili starši prisiljeni na samoobrambo in tako so ustavili z dnem 19. svečna šolski obisk. Zaraditega pa vlada velika nevolja, da mora zaradi zgrizenosti dveh oseb na račun davkoplačeval. šola prazna stati. Ljudje pravijo: Mi hočemo, da se vrši šola, ali svojih otrok takim osebam, da bi jih mučili, pa ne damo več v šolo.

Učiteljski konvikt.

Letnina za leto 1912. P. n. gg. Marija Zagorjan iz Grahovega pri Cerknici; P. Cigoj iz Grahovega; Marija Kavčič iz Idrije; Leopoldina Kos iz Blok pri Rakeku; Julija Kalin iz Vrem; Olga Tomšič iz Trnovega na Notranjskem; Fran Lavtizar iz Spodnje Šiške; Martin Matko iz Toplic na Dolenskem; Vekoslav Lilija iz Polšnika (2 K letnina in 1 K pa namesto venca t. tovarišu Delcettu); Izidor Smole iz D. M. v Polju; Anton Mahkota iz Voklega pri Kranju; Stanka Mahkota iz Voklega pri Kranju; Ivan Kovač učitelj v Spodnji Šiški; Ivan Štupica iz Dražgoš; Marija Peteros iz Postojne; Ažman Josip iz Breznice na Gorenjskem; Emilija Gerkman iz Mengša; Matej Jug iz Novevasi; Martin Zarnik, nadučitelj v p. v Trnovem. Hvala! Kmetiska posojilnica ljubljanske okoličice je darovala za učiteljski konvikt 50 K. Hvala!

Splošni vestnik.

Vestnik "Ustredniho spolku jednot učiteljských na Moravě" objavlja v svoji zadnji številki ekscerpt iz Ganglovega govora na proračunski debati v deželnem zboru